

Kızıldeniz Jeopolitiğinde Husi Yayılmacılığı

Enver Kasimoğlu*
Mehmet Rakipoğlu**

Özet

Bu makale; Yemen'deki Husi hareketinin, Kızıldeniz'in batı kıyısında yer alan Sudan, Eritre, Cibuti ve Somali'deki etkinliğini kapsamlı bir şekilde analiz etmeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın temel araştırma sorusu, "Husiler Kızıldeniz'in batı kıyısındaki ülkelerde hangi yöntemlerle yayılmış ve bu yayılım bölgesel güvenlik dengelerini nasıl etkilemiştir?" şeklinde kurgulanmıştır. Bu kapsamda nitel bir araştırma yaklaşımı benimsenerek açık kaynak verileri, uluslararası güvenlik raporları ve bölge uzmanlarının görüşlerinden yararlanılmıştır. Makale; Husilerin bu ülkelerdeki varlığını silah kaçakçılığı, ideolojik nüfuz, insani ağlar ve yerel rejimlerle kurulan stratejik iş birlikleri aracılığıyla inşa ettiğini savunmaktadır. Sudan'da öğrenci bursları ve yatırımcı ağları, Eritre'de askerî eğitim kampları ve silah depoları, Cibuti'de liman rüşvet ağları ve Çin-İran etkileşimi, Somali'de ise el-Şebab ve korsan gruplarla kurulan iş birlikleri Husilerin yayılmacı stratejisinin başlıca araçlarıdır. İran'ın bu yayılmayı destekleyici şekilde Husilere sağladığı finansal, lojistik ve askerî yardım, bölgedeki deniz taşımacılığı güvenliğini ve uluslararası ticareti tehdit eder niteliktedir. Makale, Kızıldeniz'in batı yakasındaki Husi etkisinin uluslararası toplum tarafından yeterince analiz edilmediğini, bu nedenle Kızıldeniz güvenliğine yönelik bütüncül, bölgesel ve çok aktörlü stratejilerin geliştirilmesi gerektiğini ileri sürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Husiler, Kızıldeniz, Afrika, İran, Yemen.

Geliş Tarihi: 05.05.2025 | Kabul Tarihi: 17.06.2025 | DOI: 10.47932/ortetut.1692303

* Mokha Stratejik Araştırmalar Merkezi-TR E-mail: alkhudhari@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-2981-7466

** Dr. Öğr. Üyesi, Mardin Artuklu Üniversitesi-TR, E-mail: mehmet.r@outlook.com, ORCID: 0000-0002-6287-6943

Houthi Expansion and Its Impact on Red Sea Geopolitics

Enver Kasimoğlu*
Mehmet Rakipoğlu**

Abstract

This article aims to provide an in-depth analysis of the activities of the Houthi movement in Yemen, Sudan, Eritrea, Djibouti, and Somalia – countries located along the western shores of the Red Sea. The main research question of the study is: “By what methods have the Houthis expanded into the countries on the western shore of the Red Sea, and how has this expansion affected regional security balances?” Adopting a qualitative research approach, the study draws on open-source data, international security reports, and insights from regional experts. The article argues that the Houthis have built their presence in these countries through arms smuggling, ideological influence, humanitarian networks, and strategic alliances with local regimes. Student scholarships and investor networks in Sudan, military training camps and arms depots in Eritrea, port bribery networks and Sino-Iranian interaction in Djibouti, and cooperation with al-Shabaab and pirate groups in Somalia are the main instruments of the Houthis’ expansionist strategy. Iran’s financial, logistical, and military support for the Houthis reinforces this expansion and poses a threat to maritime transportation security and international trade in the region. The article argues that the Houthi influence on the western side of the Red Sea has not been adequately analyzed by the international community, and therefore, holistic, regional, and multi-actor strategies for Red Sea security should be developed.

Keywords: Houthis, Red Sea, Africa, Iran, Yemen.

Received: 05.05.2025 | Accepted: 17.06.2025 | DOI: 10.47932/ortetut.1692303

* Mokha Center for Strategic Studies, TR, E-mail: alkhudhari@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-2981-7466

** Assistant Professor, Mardin Artuklu University, TR, E-mail: mehmet.r@outlook.com, ORCID: 0000-0002-6287-6943

التوسع الحوثي في جيوسياسة البحر الأحمر

أنور قاسم أوغلو*

محمد رقيب أوغلو**

ملخص

يهدف هذا المقال إلى تحليل شامل لأنشطة حركة الحوثيين اليمينة في المناطق الواقعة على الساحل الغربي للبحر الأحمر مثل السودان وإريتريا وجيبوتي والصومال. والسؤال البحثي الرئيسي لهذه الدراسة يدور حول: "ما هي الأساليب التي انتشر من خلالها الحوثيون في دول الساحل الغربي للبحر الأحمر، وما هي تداعيات هذا الانتشار على التوازنات الأمنية الإقليمية؟". واعتمدت الدراسة في هذا السياق على منهج بحث نوعي، وتم الاستفادة من بيانات مفتوحة المصدر، وتقارير أمنية دولية، وآراء خبراء إقليميين. ويتبنى المقال فكرة أن الحوثيين نجحوا في بناء وجود لهم في تلك الدول من خلال تهريب الأسلحة، والنفوذ الأيديولوجي، وشبكة العلاقات الإنسانية، والتعاون الاستراتيجي مع الأنظمة المحلية. وتعد المنح الدراسية للطلاب وشبكات الاستثمار في السودان، ومعسكرات التدريب العسكري ومستودعات الأسلحة في إريتريا، وشبكات رشاي الموانئ والتفاعل الصيني الإيراني في جيبوتي، والتعاون المقام مع حركة الشباب وجماعات القراصنة في الصومال، من أهم الأدوات الرئيسية لاستراتيجية الحوثيين التوسعية. إن المساعدات المالية واللوجستية والعسكرية التي تقدمها إيران للحوثيين دعماً لهذا التوسع والانتشار تهدد أمن النقل البحري والتجارة الدولية في المنطقة. ويشير المقال إلى أن نفوذ الحوثيين على الجانب الغربي من البحر الأحمر لم يتم تحليله بشكل كافٍ من قبل المجتمع الدولي، لذلك يجب تطوير استراتيجيات شاملة وإقليمية ومتعددة الأطراف لأمن البحر الأحمر.

الكلمات المفتاحية: الحوثيون، البحر الأحمر، إفريقيا، إيران، اليمن

تاريخ الاستلام: 05.05.2025 | تاريخ القبول: 17.06.2025 | DOI: 10.47932/ortetut.1692303

* مركز المخا للدراسات الاستراتيجية - تركيا،

E-mail: alkhudhari@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-2981-7466

** دكتور، عضو هيئة تدريس، جامعة ماردين أرطوكلو - تركيا،

E-mail: mehmet.r@outlook.com, ORCID: 0000-0002-6287-6943

Giriş

7 Ekim 2023'te başlatılan Aksa Tufanı operasyonu sadece Gazze ve Filistin yerelini değil aynı zamanda bölgesel siyasetleri de etkileyen bir gelişmeye dönüşmüştür. Bu anlamda 2010 sonrası başlayan Arap isyanları ile dönüşümler ve kırılmalar yaşayan Yemen'deki meşru yönetime darbe yaparak iktidarı ele geçiren Husilerin¹ gemilere yönelik saldırıları, Kızıldeniz ve Aden Körfezi'ndeki uluslararası deniz taşımacılığını, bölge ülkelerinin güvenliğini ve ekonomik çıkarlarını tehdit eden bir unsur hâline gelmiştir. Ayrıca 7 Ekim Aksa Tufanı'ndan çok kısa bir süre sonra, 19 Kasım 2023'te² Husilerin başlattığı saldırılar bölgesel ve küresel dengelere yeni bir boyut eklemiştir.³ Bu anlamda Kızıldeniz'e kıyası olan birçok ülkede yaşanan gerilimlerin gölgesinde Husi tehdidi genellikle Arap yarımadasının doğu kıyıları ve Kızıldeniz'in doğu kıyısına odaklanmış olsa da hareketin Kızıldeniz'in Batı kıyısında da varlık gösterdiği gözlenmektedir. Bu durum, potansiyel bir tehdit unsuru olarak herhangi bir anda harekete geçebilecek bir risk oluşturmaktadır. Zira Husi hareketi, Kızıldeniz'in karşı yakasında da bir mevcudiyet ve ilişkiler ağına sahiptir. Nitekim Yemen Başkanlık Konseyi Başkanı Reşad Muhammed el-Alimi, NATO'nun düzenlendiği Münih Uluslararası Güvenlik Konferansı'nda yaptığı konuşmada İran'ın, Suriye'de Esed rejiminin düşüşü ve Lübnan'da Hizbullah komuta kademesi ve savaşçı kayıplarının ardından Husi hareketine yaptığı yatırımları artırdığını ve örgütün askerî kapasitesini geliştirdiğini vurgulamıştır. Alimi'ye göre İran, bu strateji ile Arap kaynaklarını ve çıkarlarını yıpratmayı, Ortadoğu boğazlarındaki nüfuzunu pekiştirmeyi ve Babülmendep Boğazı ile Süveyş Kanalı'na erişim sağlamayı hedeflemektedir. Nisan 2022'de kurulan 8 üyeli Başkanlık Konseyinin başkanı Alimi,⁴ Husilerin bölgedeki faaliyetlerinin Afrika Boynuzu'nun güvenliği üzerindeki etkilerine de değinmiş, 2023 yılı sonlarından itibaren hareketin korsanlık faaliyetlerinin artış göstermesinin bu tehdidin bir göstergesi olduğunu belirtmiştir. Ayrıca Husilerin bölgedeki

- 1 İsmi kökeni hakkında bkz. Emirhan Tambağ ve Belal Mansoor Ali Al-Fakih, "Husiler: Grup Kimliği, Teşkilatları ve Sosyo-Kültürel Tutumları," *İslam Medeniyeti Dergisi* 8, no. 49 (2022): 39-54, <https://doi.org/10.55918/islammedeniyetidergisi.1069137>. Husilerin tarihi ve siyasi arka planı için bkz. Mehmet Ali Büyükkara, "Sosyal, Siyasî ve Dinî Yönleriyle Yemen Hûsi Hareketi," *Divan: Disiplinlerarası Çalışmalar Dergisi* 16, no. 30 (2011): 115-52.
- 2 Kaan Devocioğlu, "Husi saldırıları ve Babu'l Mendeb'de küresel rekabet," *Anadolu Ajansı*, 29 Aralık 2023, <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/gorus-husi-saldirilari-ve-babul-mendebde-kuresel-rekabet/3095342>.
- 3 Muhammed Hüseyin Mercan, "7 Ekim Sonrası Yemen ve Ortadoğu Siyasetinde Husiler," *Kriter*, Eylül 2024, <https://kriterdergi.com/dis-politika/7-ekim-sonrasi-yemen-ve-ortadogu-siyasetinde-husiler>. Hurşit Dingil, "Aksa Tufanı Sonrası 2024 Yılı: İran'ın Direniş Eksenli Bilançosu," *Filistin Yılı 2024* içinde, ed. Mehmet Rakipoğlu ve Hamdullah Baycar (Kritik Yayınları, 2025), 128-145.
- 4 Mehmet Rakipoglu, "Husi karşıtı blokun güçlenmesi Yemen'deki savaşı bitirir mi?," *Anadolu Ajansı*, 22 Nisan 2022, <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/husi-karsiti-blokun-guclenmesi-yemendeki-savasi-bitirir-mi/2570189>.

şiddet yanlısı gruplarla olan ilişkisine, Afrika Boynuzu'na silah sevkiyatına, insan kaçakçılığı faaliyetlerine ve göçmenlerin savaşçı olarak işe alınmasına dikkat çekmiştir. Uluslararası toplumun Yemen ve Afrika Boynuzu ülkeleri arasındaki bağlantıyı yeterince dikkate almamasından duyduğu endişeyi dile getiren Alimi, Kızıldeniz bölgesinde güvenliğin sağlanmasının güney kıyılarından başlaması gerektiğini vurgulamıştır. Bu doğrultuda Babülmen-dep'in her iki yakasında da kapsamlı güvenlik düzenlemelerinin yapılmasının önemine işaret etmiş ve Kızıldeniz ile Babülmen-dep bölgesindeki "zayıflık ve güç boşluğu" durumuna son verecek bölgesel ve uluslararası bir güvenlik sisteminin inşa edilmesi çağrısında bulunmuştur.⁵ Bu çalışma, Kızıldeniz'in batısında yer alan Sudan, Eritre, Cibuti ve Somali'deki Husi varlığını ele almakta, Husilerin bu ülkelerdeki faaliyetlerinin içeriğini, mevcut hareketlilik seviyesini ve gelecekte Kızıldeniz ile bölge güvenliği üzerindeki olası etkilerini analiz etmektedir.

Husilerin Sudan'daki Varlığı ve Faaliyetleri

Sudan Egemenlik Konseyi Başkanı Orgeneral Abdul Fettah el-Burhan, Eylül 2023'ün ortalarında, Hızlı Destek Kuvvetleri'ni (HDK) Yemenliler de dâhil olmak üzere çok çeşitli milletlerden paralı askerleri kullanmakla suçlamıştır.⁶ Yemenli savaşçıların Sudan'daki mevcut çatışmalara dahil olmasına dair en üst düzeyde yapılan bu açıklama, konuyla ilgili tek resmi beyan niteliğindedir. Ancak İsrail'in Gazze Şeridi'ne yönelik sürdürdüğü soykırımın, uluslararası kamuoyunun ilgisini Sudan'daki çatışmalardan uzaklaştırması nedeniyle bu iddia yeterince araştırılmamış ve belgelenmemiştir.

Husilerin Sudan'daki varlığı 2001 yılından sonra şekillenmeye başlamış, bu süreçte dış ilişkilerini geliştirerek silah ve mali kaynak temin etmeye yönelik adımlar atmışlardır.⁷ Zamanla Husi yanlısı yatırımcı gruplar Sudan'a yönelerek hem yatırım fırsatları aramış hem de silah ve diğer malzemelerin kaçakçılığı için alternatif yollar oluşturmuştur. Ayrıca Husi hareketi, Sudan üniversitelerinde lisans ve lisansüstü eğitim alacak öğrencilerini hükümet bursları veya özel destek programları aracılığıyla bölgeye göndermiştir.⁸ Bu

5 Ali Rabii, "el-Alimi yed'u ile tatvir şeraketü düveliyetu ma biladihu li-inha et'tehdid'ül-Husi," eş-Şark'ül-Evsat, 17 Şubat 2025, <https://2u.pw/S2pWG0pt>.

6 "El-Burhan: Nukâtil mürtezika yemeniyyin fi'l-Hortum, el-mevki," Post, 12 Eylül 2023, <https://almawqeaqpost.net/news/89338>.

7 Seyedmohammad Seyedi Asl ve Orhan Karaoğlu, "Jeopolitik Açından Suudi Arabistan-Yemen Sınır Anlaşmazlığı ve Husiler Meselesi," Güvenlik Stratejileri Dergisi 19, no. 45 (2023): 385, <https://doi.org/10.17752/guvenlikstrtj.1320084>.

8 Bu zaman aralığında özellikle lisans ve lisans üstü eğitim için çok sayıda Yemenli uygun maliyet olanaklarından ötürü Sudan'a gitmiştir.

öğrenciler için özel yerleşkeler⁹ oluşturulmuş ve burada fikri ve kültürel açıdan yönlendirilerek ideolojik eğitimleri sağlanmıştır. Öğrencilerin durumu Husiler tarafından sürekli takip edilmiştir. Husiler, Sudan'da İran'ın Hartum Büyükelçiliği ile doğrudan temas kurarak Yemen hükûmetinin denetiminden uzak ilişkiler geliştirmiştir. Bu yıllarda İran Büyükelçiliği, Sudan ve genel olarak Afrika kıtasında İran Devrimi ideolojisini ve On İki İmam Şiiliğini yaymaya yönelik aktif faaliyetlerde bulunmaktaydı.¹⁰ Ayrıca Husi mensuplarının Sudan dışına seyahat etmelerini kolaylaştırmak amacıyla alternatif pasaport temini konusunda da destek sağlamıştır.¹¹ Husilerin Sudan ile olan ilişkisi, büyük ölçüde İran'ın Sudan'ın eski yönetimiyle özellikle de Ömer el-Beşir liderliğindeki rejimle kurduğu bağlara dayanmaktadır. Bu ilişkiler, 1990'ların başlarında şekillenmeye başlamış olup o dönemde Sudan ve İran'ın, Batı ülkelerinin ABD liderliğindeki siyasi ve ekonomik baskılarına maruz kalmasının bir sonucu olarak gelişmiştir.¹²

Husilerin Sudan'daki varlığına benzer şekilde gerek Yemen'de gerekse Sudan'da aktif olan bir diğer aktör de Birleşik Arap Emirlikleri'dir (BAE).¹³ BAE Sudan'daki, ordu ile devlete karşı isyan eden HDK arasındaki çatışmalarda doğrudan bir aktör hâline gelmiş, HDK'ye silah ve çeşitli askerî lojistik hizmetler sağlamıştır.¹⁴ Sudan'ın Birleşmiş Milletler (BM) Daimi Temsilci Yardımcısı, 11 Aralık 2024 tarihinde BM Güvenlik Konseyinde yaptığı konuşmada, BAE'nin Sudan'daki müdahalesini doğrulamış ve Abu Dabi yönetiminin HDK'ye askerî teçhizat, paralı askerler ve insansız hava araçları (İHA) gibi gelişmiş silah sistemleri göndermeye devam ettiğini belirtmiştir.¹⁵ BAE'nin bu desteği, HDK'yi bölgedeki İslami siyasi hareketlere karşı bir denge unsuru olarak görmesiyle bağlantılıdır. Amerikalı yetkililere göre BAE yönetimi, bu tür hareketleri kendi iktidarına yönelik bir tehdit olarak değerlendirmekte ve bu nedenle HDK'yi

9 İzab ("عزب") adı verilen yerleşkeler evlenmemiş öğrenciler veya ailesiyle birlikte olmayan öğrencilerin kaldığı yurtları ifade eder.

10 "El-Sudan: el-Merkez es-Sekâfi el-İrani tecâvüz tefavizihü," *el-Cezira*, 02 Eylül 2014, <https://2u.pw/PI3oodo4>.

11 Bu bilgiler, 2007-2009 arasında Sudan'da yaşayan Yemenli öğrenciler ve bazı Sudanlı şahsiyetlerle gerçekleştirilen kişisel röportajlardan elde edilmiştir.

12 El-Nur Hamad, "el-Sudan ve İran: rihletü-tekârib ve'l-meşhed'ül-Arabi er-râhin," *Mecelletü Siyâsât 'Arabiye. Necmettin Acar, Arap Baharı Sürecinde Suudi Arabistan'da Güvenlik ve Dış Politika* (Nida Yayıncılık 2023), 210.

13 Gökhan Erel, "The Domestic Roots of Geoeconomic Competition: An Innenpolitik Approach to Saudi-UAE Rivalry (2015–2020)" (Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, 2025), 120.

14 "El-Sudan, yettehimu el-İmârât imâm el-'adl'ed-Düveli 'et-Tevâtu ibâde cemâ'ie," *Swiss Info*, 6 Mart 2025, <https://2u.pw/42f62QdQ>.

15 Mahmud Halfavi, "El-Sudan: el-İmârât irsalet eslihate nuv'iyete ila küvât ed-da'mi es-Seri'," *Ultra Sudan*, 12 Aralık 2024, <https://2u.pw/U7cGspzgs>.

desteklemektedir.¹⁶ Bu BAE müdahalesi¹⁷, Sudan ordusunun silaha duyduğu ihtiyaç nedeniyle İran'a bölgedeki etkisini artırma fırsatı tanımıştır. Özellikle Sudan'a yönelik BM silah ambargosunun devam ettiği bir dönemde İran, silah sevkiyatını Husiler aracılığıyla gerçekleştirmeye başlamıştır. Husiler, deniz ve kara yoluyla silah kaçakçılığı konusunda sahip oldukları deneyim ve yetenekleri sayesinde bu operasyonları yürütmektedir. *The New York Times* gazetesine göre İran'ın talebi doğrultusunda Husiler Sudan ordusuna silah sevkiyatı yapmıştır. Ancak Husiler, Sudan ordusuna herhangi bir askeri yardım gönderdikleri iddiasını resmî olarak reddetmiştir.¹⁸ Böylece Sudan'daki çatışma ile Yemen'deki savaş arasındaki bağlar daha da güçlenmiştir.¹⁹

Sudan'daki çatışmaya müdahil olan Körfez ülkeleri aynı zamanda Yemen'de de etkin roller üstlenmektedir. Dahası Husiler ve BAE destekli bazı Yemenli gruplar doğrudan veya dolaylı olarak Sudan'daki çatışmalara da katılım göstermektedir. Sudan Silahlı Kuvvetleri Komutanı Abdul Fettah el-Burhan ile HDK lideri Muhammed Hamdan Dagalo (Hemedti) arasında Nisan 2023'te patlak veren çatışmalarda şu ana kadar Husilerin doğrudan savaşta yer aldığına dair kesin kanıtlar veya güvenilir belgeler bulunmamaktadır. Bununla birlikte Husiler açısından Kızıldeniz çevresinde varlık göstermek stratejik bir önem taşımaktadır; zira bu bölge, hareketin dış dünyaya açılan en önemli hattı konumundadır.²⁰ Olası ittifak değişimleri, Husilerin bölgedeki etkisini zayıflatabilir. Bu nedenle mevcut Sudan çatışmalarında doğrudan veya dolaylı olarak etkili olmak, Husiler için Kızıldeniz'deki ittifaklarını korumak ve bölgedeki güç dengelerini kendi lehlerine yönlendirmek açısından kritik bir zorunluluk hâline gelmektedir. Bazı çevreler, siyasi hesaplaşmalar bağlamında Sudan'da Husi savaşçılarının bulunduğu iddia etse de bu tür söylemler daha çok propaganda savaşının bir parçası olarak değerlendirilmektedir. Zira Husilerin doğrudan çatışmalara katılması, savaşçıların açık bir hedef hâline gelmesine yol açacaktır. Ancak bu durum, hareketin çatışmalara dolaylı yollarla katkı sağlamasını engellememektedir. Husiler, İran rejimiyle olan stratejik ittifakları doğrultusunda Sudan'daki gelişmelere ve Kızıldeniz'deki güç dengelerine ilgisini sürdürmektedir. Bu bağlamda çatışmanın bir tarafıyla ilişki kurmak, bölgedeki çıkarlarını korumak açısından bir zorunluluk hâline gelmiştir.

16 Declan Walsh ve Christoph Koetti, "How a U.S. Ally Uses Aid as a Cover in War," *The New York Times*, 21 Eylül 2024, <https://www.nytimes.com/2024/09/21/world/africa/uae-sudan-civil-war.html>.

17 Ereli, "The Domestic Roots of Geoeconomic," 117-118.

18 Walsh ve Koetti, "How a U.S. Ally".

19 "Keyf tahavvel el-Kıtâl fi'l-Sudan ila "harb bi'l-vekâle beyn es-Saudiye ve'l-İmârât," *Al-Hurra*, 13 Temmuz 2023, <https://shorturl.at/pPOou>.

20 Kaan Devecioğlu, "Küresel ticareti tehdit eden Husiler kim? Ne istiyorlar?," *Fikir Turu*, 10 Ocak 2024, <https://fikirturu.com/jeo-politika/kuresel-ticareti-tehdit-eden-husiler/>.

Öte yandan HDK geçmiş yıllarda Yemen'deki savaşa müdahil olmuş ve Suudi Arabistan liderliğindeki Arap Koalisyonuna destek vermek amacıyla Yemen'e savaşçı göndermiştir. Bu geçmiş dikkate alındığında Husilerin HDK'yi desteklemesini beklemek rasyonel olmayabilir; aksine Sudan ordusuyla ittifak kurmaları, çatışmanın güç dengeleri açısından daha mantıklı bir seçenek olarak öne çıkmaktadır. İran'a silah satışı yasağı uygulanan bir ortamda Sudan ordusunun silah temin etmek için başka yollar araması gerekecektir. Bu durum, Sudan'a silah sevkiyatı yapabilmek için kaçakçılık ve lojistik yöntemlerine ihtiyaç duyulmasına yol açacaktır. Bu tür yöntemler, özellikle Husilerin yirmi yıllık savaş ve abluka süreciyle kazandığı deneyimlerle uyumludur.²¹ Ayrıca İran, silah tedarikinde uygun bir kaynak oluşturmaktadır. Bu durum, Sudan yönetimini yaklaşık sekiz yıl süren bir ayrılığın ardından İran ile ilişkileri yeniden kurmaya zorlamıştır. Sudan, 5 Şubat 2024 tarihinde Dışişleri Bakanı Ali el-Sadık'ı Tahran'a göndererek iki gün süren bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Bu ziyaret sırasında Sadık, dönemin İran'ın Cumhurbaşkanı İbrahim Reisi ile görüşmüş ve Reisi de Hartum'un Tahran ile ilişkileri yeniden canlandırma arzusunu memnuniyetle karşılamıştır. Reisi, bu adımın "kaybedilen fırsatları telafi etmek ve yeni fırsatlar yaratmak için bir temel" oluşturduğunu ifade etmiş ve Tahran'ın Sudan'da "güçlü bir hükûmetin kurulması ve ülkenin egemenliğinin sağlanması" konusunda destek verdiğini vurgulamıştır. Ayrıca "Tahran ve Hartum'daki büyükelçiliklerin yeniden açılması ve karşılıklı büyükelçi değişimi, iki ülke arasındaki ilişkilerin canlanması ve gelişmesi için uygun bir zemin hazırlamaktadır" demiştir.²²

İran ile ilişkilerin yeniden başlaması, Hartum'un elde ettiği silahlar sayesinde HDK ile çatışmasında sonuçlarını vermiştir. Amerikan haber ajansı Bloomberg'in "Batılı yetkililer"den alıntı yaparak yayınladığı raporda, İran'ın Sudan ordusuna "Mühacir" tipi insansız hava araçları (İHA) sağladığı belirtilmiştir.²³ Ayrıca bu İHA'ların görüntülerinin, Sudan ordusunun el-Umem bölgesindeki Vadi Sidna askerî üssünde çekilen uydu fotoğraflarında yer aldığı ifade edilmiştir. Tek motorlu olup hedeflerini yüksek hassasiyetle vurma kapasitesine sahip olan bu İHA'lar Sudan ordusunun askerî kapasitesini artırmıştır.²⁴

21 "Minassatü taakkub el-Cerâ'im el-Munazzama ve gasl el-emvâl fi'l-Yemen," Platform Tracking Organized Crime, 31 Ekim 2024, <https://ptocyem.net/ar/reports/31.html>.

22 Adel Abdelrheem, "Maza vera-i et-Tekârub es-Sudani ve'l-İrani," *Anadolu Ajansı*, 13 Şubat 2024, <https://shorturl.at/5CsjN>.

23 Simon Marks, "Iranian Drones Become Latest Proxy Tool in Sudan's Civil War," *Bloomberg*, 24 Ocak 2024, <https://www.bloomberg.com/news/articles/2024-01-24/iran-supplies-sudan-army-with-drones-as-civil-war-continues>.

24 Muhammad Mahmud Osman, "Hel yüeddi eye tedehhulin İrani fi'l-harb fi'l-Sudan ila tuhavviliha ila sarai' iklimi?," *BBC Arabic*, 01 Şubat 2024, <https://www.bbc.com/arabic/articles/cn-0nvlp4gx6o>.

Sudan ordusu bu hamle ile güçlenirken aynı zamanda İran da bölgedeki varlığını güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Wall Street Journal gazetesine atıfla Eram haber sitesi, Sudanlı bir istihbarat yetkilisinden alıntı yaparak Sudan ordusunun İran'dan, Kızıldeniz'de kalıcı bir deniz üssü kurma izni karşılığında İHA temin etme teklifini reddettiğini aktarmıştır.²⁵ Bu durum, İran'ın Sudan ordusuna sağladığı destek karşılığında Kızıldeniz'deki varlığını güçlendirmeyi hedeflediğini göstermektedir. İsrail'de, Husilerin Afrika'daki faaliyetleriyle ilgili artan bir endişe bulunmaktadır. İsrail istihbaratı, son dönemde Yemen'den faaliyet gösteren Husilerin Kuzey Afrika'ya özellikle Sudan, Mısır ve Fas'a doğru nüfuzlarını genişletmeye başladıklarına dair bazı belirtiler tespit etmiştir.²⁶

Husilerin Eritre'deki Varlığı ve Faaliyetleri

Eritre, Kızıldeniz'e kıyısı olan bir ülke olarak Yemen ile tarih, soy, din ve kültür bakımından ortaklıklara sahiptir. Kızıldeniz'in iki yakası arasındaki etkileşim, çok eski dönemlerden bu yana kesintisiz şekilde sürmüş ve zamanla daha da güçlenmiştir. Husilerin Eritre ile kurduğu ilişkiler ise esasen İran'ın Eritre ile geliştirdiği ilişkilerin bir uzantısıdır. Bu ilişkiler 1980'li yıllardan başlayarak 21. yüzyılın ilk on yılına kadar gelişim göstermiştir. 2004 yılında İsrail-Etiyopya yakınlaşmasının başlaması ve Asmara ile Washington arasındaki ilişkilerin gerilmesi üzerine Isaias Afewerki yönetimi, İran İslam Cumhuriyeti ile ilişkilerini güçlendirme yönünde bir eğilim göstermiştir. Bu bağlamda Afewerki, Mayıs 2008'de Tahran'a bir ziyaret gerçekleştirmiş ve Eritre Dışişleri Bakanlığı o dönemde yaptığı açıklamada Eritre'nin İran'ın nükleer programını desteklediğini duyurmuştur.²⁷ İran'ın Eritre ile kurduğu ilişkilerdeki temel hedefi, uluslararası öneme sahip deniz yollarında, özellikle Babülmendep Boğazı yakınlarında etkisini artırmak, Suudi Arabistan'ı batı cephesinden kuşatmak ve Eritre'yi Yemen'deki Husi hareketine doğrudan destek sağlamak amacıyla bir üs olarak kullanmaktır. Bu doğrultuda İran, Eritre'ye yüzlerce Kudüs Gücü mensubu, Deniz Kuvvetleri subayı ve İran Devrim Muhafızlarına bağlı askeri uzman göndermiştir. Söz konusu unsurlar, Kızıldeniz kıyısı boyunca, Suudi Arabistan ve Yemen'in karşısında yer alan Eritre sahilinde kurulan füze üslerinin denetiminden sorumlu olmuşlardır.²⁸ 1990'lı yıllarda yaşanan Haniş

25 Ahmed Hamdan, "Maza verai el-'arz el-İrani li'l-Sudan bi'l-inşai kai'detin askeriyetin fi'l-Bahr el-Ahmer," *Eram*, 4 Mart 2024, <https://www.ereamnews.com/news/arab-world/4xixztedek>.

26 "Hasri, el-Husiyune bedau bi-tevsi' nufuzuhum bi-mintukati Şemâli Afrika bi-gariz istihdâfi İsrail," *İ24News*, 30 Haziran 2024, <https://2u.pw/8d65LYpc>.

27 Sami Sabri Abdülkavi, "Esyâs Afurki ve ezmetü el-'alakât Eritre-İsrailiye," *eş-Şu'ün el-Filistiniye*, no. 289 (2022): 143-60. Acar, *Suudi Arabistan'da Güvenlik*, 213.

28 Muhammed Ramazan ebu Şiayşi, "el-vucud İrani fi'l-karn İfriki, dirasetun haleten ala Eritriya," *Munteda tahlil es-Siyâset'ül-'Arabiyet'ül-İraniye*, 29 Ekim 2018, <https://shorturl.at/UjHjQ>.

Adaları krizi sonrasında ortaya çıkan Eritre-Yemen gerilimi ve buna paralel olarak gelişen Eritre-İran yakınlaşması, Husi hareketine Eritre topraklarını İran silahlarının kaçakçılığı için bir üs olarak kullanma ve savaşçı kadrolarını eğitip donatma imkânı sunmuştur.

Askeri kapasitesini inşa etmeye ve silahlanma gücünü artırmaya çalışan Husiler, Yemen dışından özellikle Saada'ya yönelik silah kaçakçılığına büyük ölçüde başvurmuşlardır. Bu bağlamda Eritre adaları, İran'dan ve Sudan üzerinden Afrika içlerinden gelen silah sevkiyatında bir ara durak olarak işlev görmüştür. Silahlar, buradan küçük tekneler aracılığıyla Yemen kıyılarına taşınmaktadır. Husiler bu süreçte Yemenli ya da Eritreli balıkçıların teknelerini kullanarak silahları deniz yoluyla Midi Limanı'na ulaştırmaktadır.²⁹ 2001 yılından itibaren Eritre adaları üzerinden silah kaçakçılığı faaliyetleri, Asmara yönetiminin iş birliğiyle sürdürülmüş, bu süreçte Husilere mensup unsurlar ile Eritre rejimi arasında insan kaçakçılığı ve para transferi gibi çeşitli yasa dışı faaliyetleri kapsayan ilişkiler ağı oluşmuştur. Eritre adaları yalnızca silah kaçakçılığı için değil, aynı zamanda Husi militanlarının askerî eğitimi amacıyla da kullanılmıştır. Dönemin Yemen Genelkurmay Başkanı Muhammed el-Makdişi İran'ın, Husi milislerini hem silahla donattığını hem de askerî eğitim desteği sağladığını belirtmiş; ayrıca Husilerin Eritre'ye bağlı bir adada eğitim aldıklarını kamuoyuna açıklamıştır.³⁰ Bu durum 2015 yılında başlatılan Kararlılık Fırtınası Operasyonu sonrasında kadar devam etmiştir. Yemen'in Kahire Askerî Ataşesi Tümgeneral Ahmed Said bin Bureyk, Yemenli güvenlik unsurlarının, İran'ın Eritre'de Husi isyancı grubuna yardım sağlamak amacıyla yürüttüğü şüpheli hazırlıkları tespit ettiğini açıklamıştır. Bin Bureyk'in ifadelerine göre İran'a ait çeşitli silah ve mühimmatların Eritre kıyılarındaki bazı bölgelerde depolandığı ve yığılmakta olduğu belirlenmiş, bu sevkiyatların Yemen'de kontrolü ele geçirme çabası içindeki Husilere ulaştırılmak üzere hazırlandığı ortaya konmuştur.³¹ Her ne kadar Eritre hükûmeti bu iddiaları asılsız olarak nitelendirip resmi düzeyde reddetmiş olsa da bazı Eritreli kaynaklar söz konusu faaliyetleri doğrulamıştır.

Eritreli muhalif Adalet ve Kalkınma Partisi yöneticilerinden Şevki Ahmed, 2009 yılından itibaren Eritre'de Husilerin eğitildiği kampların bulunduğunu açıklamıştır. Bu durumun 2009 yılında Eritre ile İran arasında imzalanan iş birliği anlaşmasının ardından gerçekleştiğini belirten Ahmed, söz konusu

29 "Minassatü taakkub el-Cerâ'im el-Munazzama ve gasl el-embvâl fi'l-Yemen, el-Cüzzi el-evvel," Platform Tracking Organized Crime, 31 Ekim 2024, <https://ptocyem.net/ar/reports/31.html>.

30 "Reis-i Erkan el-Yemeni: el-Husiyun telekkava tedribat bi-ihdâi cuzur Eritriya," El-Cezira, 7 Mayıs 2015, <https://shorturl.at/CTLA6>.

31 "Ta'rif ala Eritriya elleti nesiha el-'Arab- had imdâd el-Husiyun," Rabta Sunna, 8 Eylül 2016, <https://www.rabtasunna.com/1544>.

anlaşma çerçevesinde İran silahlarının Eritre üzerinden Yemen'e taşındığını ifade etmiştir.³² Ayrıca Şevki Ahmed, İran Devrim Muhafızları tarafından yönetilen ve Husi militanlarının eğitildiği üç askerî kampın Eritre topraklarında bulunduğunu da ortaya koymuştur. Bu kamplardan biri, Eritre ordusuna ait büyük Viya kampının karşısında yer alan Asab Limanı yakınlarında, ikincisi Eritre'nin kuzey kıyısında, Hasmet ile Ebriyti bölgeleri arasında ve üçüncüsü ise Eritre ordusunun bilinen askerî eğitim merkezi Sava'nın bir köşesinde, Sava bölgesinde yer almaktadır.³³ Bu durumu teyit eden çeşitli raporlar da bulunmaktadır. Bunlardan biri, Amerikan güvenlik danışmanlık kuruluşu Stratfor tarafından yayımlanan rapordur. Söz konusu raporda İran donanmasına ait unsurların Kızıldeniz ve Aden Körfezi'nde konuşularak Eritre limanlarından Yemen kıyılarına silah kaçakçılığı sürecini güvence altına aldıkları ifade edilmektedir. Bu silahların Yemen hükûmetine karşı silahlı isyan yürüten gruplara, özellikle Suudi Arabistan'ın güney sınırında yer alan Saada vilayetinde faaliyet gösteren Husilere ulaştırıldığı belirtilmiştir.³⁴ Söz konusu durum, yalnızca silah kaçakçılığı yapan suç şebekeleriyle sınırlı kalmamakta, rejimin üst düzey unsurlarıyla bağlantılı kişilere kadar uzanmaktadır.³⁵ Yemen'de organize suçlar ve kara para aklama faaliyetlerini izleyen bir platformun elde ettiği gizli bir belgeye göre Eritre Cumhurbaşkanı Isaias Afewerki'nin oğlu Abraham Isaias, Yemen'deki Husi grubuna yönelik silah kaçakçılığı faaliyetlerine doğrudan dâhil olmuştur.³⁶ Bu durum şaşırtıcı değildir; zira böylesi kaçakçılık faaliyetlerinin, rejim içindeki askerî ve siyasi figürlerin iş birliği olmaksızın yürütülmesi mümkün değildir.

2014 yılına gelindiğinde Eritre, uluslararası izolasyondan çıkma yönünde adımlar atmaya başlamış ve İran'dan uzaklaşma sürecine girmiştir. Bu gelişme, BAE ile Suudi Arabistan'ın Eritre ile diplomatik ve ticari ilişkilerini yoğunlaştırması ve Asab Limanı'na yönelik yatırım girişimlerinde bulunmaları neticesinde gerçekleşmiştir. Nihayetinde bu süreç, Eritre'nin İran ile olan diplomatik ilişkilerini resmen kesmesiyle sonuçlanmıştır.³⁷ Suudi Arabistan

32 Muhammed Emin, "Mua'rız Eritri: esmetu derebet el-Husiyun ve zeedethum bi'l-silâh," *El-Cezira*, 05 Mayıs 2015, <https://shorturl.at/hKBgn>.

33 Muhammed Cemih, "el-Keşf an 3 mu'askerât sırrı li'l-tedrib el-Husiyun bi'l-işrâf el-Harasi es-Sevri el-İrani ala el-Arazi el-Eritriya," *el-Kuds el-'Arabi*, 14 Şubat 2014, <https://shorturl.at/EH4up>.

34 "Tahrîr emnî Ameriki hadisun yekşifu tefâsîl tahrîn İran li'l-silâh ile el-mütemerridin fi'l-Yemen ve yeheduru min nuşûb muvacehuhu bi-harriyeten musallahten beyn el-Kuvât, el-İraniye ve Saudiye," *el-Masdaru'l-Online*, 14 Aralık 2009, <https://shorturl.at/SQWm1>.

35 "Houthi Presence on the Western Red Sea Shore: Dimensions and Impact," *Mokha Center*, 22 Nisan 2025, <https://mokhacenter.org/en/houthi-presence-on-the-western-red-sea-shore-dimensions-and-impact/>.

36 "Minassatü taakkub el-Cerâ'im el-Munazzama ve gasl el-embvâl fi'l-Yemen," *el-Cüzzi el-ewvel*, Platform Tracking Organized Crime, 31 Ekim 2024, <https://ptocym.net/ar/reports/31.html>.

37 Banafsheh Keynoush, "Revolutionary Iran's Africa Policy," *Special Report: King Faisal Center*

liderliğindeki Arap Koalisyonunun Yemen'e müdahalesi, Yemen hava sahası ve karasularına yönelik bir abluka uygulanması ve bölgede Suudi Arabistan, Mısır ve Pakistan'a ait savaş gemilerinin konuşlandırılmasıyla birlikte, İran'ın Eritre üzerinden Husilere silah sevkiyatı gerçekleştirme görevi bir hayli zorlaşmıştır. Bu gelişmeler karşısında Husi hareketi, Eritre'nin bu yeni yöneliminden vazgeçmesini sağlamak amacıyla girişimlerde bulunmuştur. Eritreli kaynaklara göre bu çerçevede Husilerin önde gelen saha komutanlarından ve Suudi vatandaşı olan Muhammed el-Nahli başkanlığında bir heyet Asmara'ya gönderilmiştir. Söz konusu heyet, Eritre Genelkurmay Başkanı Tümgeneral Filipos Weldeyohannes ve Eritre Deniz Kuvvetleri Komutan Yardımcısı ile bir araya gelmiş, İran'ın taleplerini Eritre rejimine iletmiştir. Muhalif Adoulis haber platformunun yöneticisi Cemal Hamd'in aktardığına göre heyet; İran'a ait bir silah sevkiyatının Yemen'deki Husilere ulaştırılması, Eritre kara birliklerinin Arap Koalisyonunun Husilere karşı yürüttüğü savaşa katılmaması ve Yemen'deki gelişmeler Husiler aleyhine seyrederse bu gruba insani sığınma gerekçesiyle Eritre'nin kapılarını açması yönündeki talepleri iletmiştir.³⁸

Afewerki yönetimi, Körfez ülkelerinden gelen destek ve vaatlerin etkisiyle, İran'ın taleplerine itibar etmemiştir. Bunun yerine Eritre, topraklarını BAE'ye açarak Yemenli savaşçıların Eritre adalarında kabul edilmesine ve eğitilmesine izin vermiştir.³⁹ Bu durum, Asab bölgesinde Husiler ile Eritre kuvvetleri arasında çatışmaların patlak vermesine yol açmıştır. Husiler Eritre'yi, kendileriyle savaş hâlinde olan Arap Koalisyonu güçlerine lojistik destek sağlamakla suçlamıştır.⁴⁰ İran liderliğindeki "Direniş Cephesi" ile İsrail arasında süregeldiği belirtilen çatışmalarda Husi hareketinin rolü, Eritre'deki askerî üslerle olan ilişkilerinin incelenmesini gerektirmektedir. Körfez ülkelerinin politikaları arasındaki rekabetin yanı sıra Doğu Afrika'daki politik istikrarsızlık ve Abu Dabi'nin Yemen'deki savaş politikalarını değiştirmesi, BAE'nin Asab'daki askerî üssünün önemini azaltmıştır.⁴¹

2021 başında BAE burada bulunan askerî üssünün bazı bölümlerini dağıtma-ya başlamış ve Sudan kıyılarında yeni bir askerî üs kurmaya yönelik arayışa girmiştir. Buna rağmen Husiler, Eritre ile ilişkilerinin bir kısmını korumaya devam etmektedir. Bu durum Husilerin, İsrail'in Eritre'deki askerî üslerine

for Research and Islamic Studies, 2021, <http://kfcris.com/pdf/dd448fcd67b35ab48903bd-18c6cfff160d99d2290923.pdf>.

38 Ahmed Yunus, "İran talabet min Eritriya admu'l-duhûl fi harb zîd el-Husiyun," *eş-Şark el-Evsat*, 3 Eylül 2015, <https://shorturl.at/iKFGy>.

39 Muhammed ebu Rızk, "Duveli el-Haliç ve Eritriya.. tebayinu fi'l-'alâkât vasta sa'i li'l-tatvîr," *el-Halic Online*, 5 Nisan 2025, <https://khaleej.online/o4q338>.

40 "Milişia el-Husi tuhacimu minâi' Asb ve'l-merkezu tedrib li'l-kuvâtu'l-Yemeniye fi Eritriya ve esmeretü taridu (tefâsîl)", *el-Mevki' Post*, 25 Eylül 2016, <https://shorturl.at/muxHM>.

41 Erel, "The Domestic Roots of Geoeconomic," 103-104.

saldırmamalarını açıklamaktadır.⁴² Husilerin İsrail ile mücadele hâlinde olmalarına rağmen bu üslula yönelik bir saldırı gerçekleştirilmemesi, hareketin Eritre ile dengeli bir ilişki sürdürme isteğini göstermektedir. Husi hareketinin Filistin topraklarına roket ve insansız hava aracı saldırıları yapmasına ayrıca İsrail ile bağlantılı gemilere yönelik saldırılar düzenlemesine rağmen Eritre yönetimi, Husilerin denizciliği tehdit etmelerini kınamamakta ve bu tehditlere karşı harekete geçmemektedir. Eritre muhalefeti, Husilerin Eritre kara sularında sekiz gemiye saldırdığını iddia etmektedir.⁴³

Son zamanlarda Yemen'in batı sahilinde Husiler tarafından tutuklanan, Afrika Boynuzu'nda yaygın olan Afar kabilesine mensup Eritreli bir askerin itirafları, Husilerin Kızıldeniz'e hâkim olan bölgelerde hücreler kurmayı başardığını ve İran'ın Cibuti, Eritre ve Etiyopya'dan bağımsızlık kazanması için Afar bölgesine finansal ve askerî destek vaat ettiğini ortaya koymaktadır. Bu itiraflar, Husilerin Afrika Boynuzu'nda yoğun bir faaliyet yürüttüğünü, Afar kabilesi mensuplarını Yemen'e göndermek için hücreler kurduklarını ve onları burada mezhebi bir değişim yaratacak ve Husiler ile Lübnan'daki Hizbullah'ın birer benzeri olacak şekilde eğitip savaşa hazırladıklarını açıklamaktadır. Bu Eritreli asker, Ortak Kuvvetler tarafından yayımlanan bir video kaydında Husilerin, kendi bölgesindeki insanları nasıl askere aldığını, onları Yemen'e nasıl taşıdıklarını, eğitip İran'ın bölgesel ajandasına hizmet edecek şekilde yeniden göndermelerini nasıl organize ettiklerini anlatmıştır. Ayrıca Husilerin Afar kabilesine, bu eğitimlerin yapılması için daha fazla insan gönderilmesi gerektiğini belirttiğini ve İran'ın bu kabileyi finansal ve askerî olarak desteklemeye hazır olduğunu, bu desteğin Afar'ın üç devletten bağımsızlık kazanmasına yardımcı olacağını ifade ettiklerini belirtmiştir. Bu durum, Afar kabilesinin, Kızıldeniz kıyısında büyük ve etkin bir güç olma fırsatına sahip olduğunu vurgulamaktadır.⁴⁴

İran'ın Eritre'de kendisine bağlı yeni bir grup oluşturma çabası ve bölgedeki yerel kolları aracılığıyla (Husiler)⁴⁵ bu grubu askere alması, Kızıldeniz ve Afrika Boynuzu'na yönelik stratejisiyle tutarlıdır. İran, bu strateji doğrultusunda kendine bağlı ya da en azından ittifak yaptığı gruplar aracılığıyla bölgede et-

42 "Kâi'dete Delk bi-Eritriya merkezu İsrail ili-merâketu el-Bahr el-Ahmer," el-Cezira, 24 Temmuz 2024. <https://shorturl.at/67pCN>.

43 Yari Ahod, "Ha-Opozitziya be-Eritriya Nehad ha-Nesi: Lefol negad takifod ha-hotim bem ha-ahdom", Mako, https://www.mako.co.il/news-world/2023_q4/Article-f643e3d5e8a9c81026.htm.

44 Mahmud Nasır, "i'tirafât tekşifu an teşkil el-Husiyin halâyâ fi'l-karn Afriki," eş-Şark el-Evsat, 16 Şubat 2025, <https://shorturl.at/DMrWV>.

45 İran ile Husiler arasındaki vekalet ilişkisini anlamak için bkz. Murat Tinas, "Yemen İç Savaşı'nda Husiler: Vekâlet İlişkisinin Karmaşık Yapısı," Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 21, no. 1 (2020): 117-36, <https://doi.org/10.17494/ogusbd.763491>.

kisini artırmayı hedeflemektedir. Bu durum İran'ın siyasi, askerî ve güvenlik gündemleriyle örtüşmektedir ve bölgedeki varlığını güçlendirmeye yönelik bir adım olarak değerlendirilebilir.

Husilerin Cibuti'deki Varlığı ve Faaliyetleri

Cibuti, Babülmendeb Boğazı'na kıyısı olan ve Yemen kıyıları ile adalarına oldukça yakın bir konumda bulunan küçük bir ülkedir. Nüfusu Yemen'e kıyasla çok daha azdır ve stratejik coğrafi konumu nedeniyle ABD, Çin ve Fransa gibi ülkeler tarafından askerî üsler barındırmaktadır.⁴⁶ Cibuti, Suudi Arabistan liderliğindeki Arap Koalisyonunu ve ona bağlı Kararlılık Fırtınası Harekâtını destekleyen ülkelere biriydi ve Husilerin Sana'daki meşru hükûmeti devirmelerini reddederek Arap Koalisyonu güçlerine hava ve deniz sahasını açmıştı. Ayrıca Cibuti yaklaşık beş bin Yemenli mülteciye ev sahipliği yapmış, bunlardan üç bin kişi başka yönlere göç ederken iki bin kişi ülke sınırları içinde kalmayı tercih etmiştir.⁴⁷ Ocak 2016'da Cibuti hükûmeti, Suudi Arabistan'a destek vermek amacıyla İran ile diplomatik ilişkilerini kesmiş ve İranlı protestocuların Tahran'daki Suudi Arabistan Büyükelçiliğine yaptıkları baskına tepki olarak bu adımı atmıştır.⁴⁸ Ancak Cibuti, İran ile diplomatik ilişkilerini yedi yılın ardından yeniden kurmuştur. Bu gelişme, Çin'in arabuluculuk yaptığı bir anlaşma çerçevesinde İran ve Suudi Arabistan ilişkilerini yeniden başlattıktan sonra gerçekleşti ve Mart 2023'te duyuruldu. İran, Cibuti ile ilişkilerini güçlendirme ve yeniden tesis etme yönünde adımlar atmış ve İran Dışişleri Bakanlığı iki ülkenin çok çeşitli alanlarda iş birliğini artırma konusunda anlaşmaya vardığını belirtmiştir.⁴⁹ Babülmendeb Boğazı, uluslararası denizcilik açısından önemli bir geçiş noktası olduğu için bu boğazın kontrol edilmesi veya burada deniz taşımacılığını tehdit etmek, devletler veya devlet dışı aktörler için güç unsurlarından biridir. Husiler, Yemen hükûmetiyle altı yıl süren savaşlar sırasında, Yemen'e silah kaçakçılığı yapma ve Afrika Boynuzu'ndaki dinî gruplar veya korsanlarla ilişki kurarak bu bölgede kendilerine bir etki alanı oluşturmak amacıyla Cibuti ve Somali'de faaliyet göstermiştir.

Coğrafi olarak Yemen'e çok yakın olan Cibuti, Husilere küçük botlarla silah

46 İsmail Numan Telci ve Menderes Kurt, "Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'nin Kızıldeniz Politikası," *Türk Dış Politikası Yıllığı 2020* içinde, ed. Burhanettin Duran, Kemal İnat ve Mustafa Caner (İstanbul: SETA, 2021), 160.

47 "Cibuti: Mecâline meftuhun emâm 'asifetu'l-hazime'," *Sky News Arabia*, 18 Nisan 2015, <https://shorturl.at/h119C>.

48 "Cibuti tektau' alâkâtuha ma İran bade el-Hucûm ala el-ba'sâti es-Saudiye," *Reuters*, 6 Ocak 2016, <https://www.reuters.com/article/idUSKBNOUK1R4/>.

49 "İran ve Cibuti testa'idâni'l-'alâkât ed-diplomasiye bade 7 senevâtin min el-katia'," *RT Arabic*, 22 Eylül 2023, <https://rb.gy/pioi51>.

taşıma imkânı sunarak daha fazla avantaj sağlamaktadır.⁵⁰ Bu nedenle Cibuti, yıllar boyunca silahların limanları ve kara suları üzerinden taşınması için uygun bir ortam oluşturmuştur. Amerikan gazetesi *The Wall Street Journal*, 16 Haziran 2024 tarihli bir raporunda, Batılı yetkililere dayandırarak Husilerin son dönemde İran'dan ihtiyaç duydukları askerî ekipmanları temin etmek için yeni yollar bulduğunu ve Kızıldeniz ile Babülmendep Boğazı'ndaki gemilere yönelik saldırılarına devam edebilmek için bu ekipmanları kullandığını belirtmiştir.⁵¹ Gazete, Husilerin silahları doğrudan İran'dan temin etmek yerine Cibuti üzerinden alternatif bir yol geliştirdiğini vurgulamıştır. İran'daki limanlardan sivil gemilerle Cibuti'ye taşınan silahlar, daha sonra Yemen'e yönlendirilmiştir.⁵² Bu tür operasyonların Cibuti'deki liman yetkilileri veya askerî görevlilerle ilişkiler olmadan gerçekleşmesi mümkün değildir. Yemen hakkında çalışmalar yürüten uzmanlar ekibinin 11 Ekim 2024 tarihinde BM Güvenlik Konseyine sunduğu rapor, Husilerin Savunma Bakanlığına bağlı alımlar bölümünün başındaki lideri Tuğgeneral Muhammed Ahmed el-Talabi'nin Husilere silah kaçakçılığı yapmakla sorumlu olduğunu ortaya koymuştur. Raporda Talabi'nin, silahların Husilere kaçak yollarla sevkiyatı için bir dizi birey ve kuruluş aracılığıyla bir ağ kurduğu belirtilmiştir.⁵³ Gizli kaynaklardan aktarılan bilgilere göre Talabi'nin 2022 yılında Husilere yönlendirilen silahların kaçırılmasını kolaylaştırmak amacıyla Yemenli bir gümrük görevlisini Cibuti'ye gönderdiği ifade edilmiştir.

Silah kaçakçılığı, bir dizi faktör tarafından şekillendirilen karmaşık bir süreçtir; bu faktörlerin başında taşıma ve geçiş ülkelerindeki askerî, güvenlik ve hükümet sistemlerini aşmayı sağlayan bir ağın varlığı gelmektedir. Bu durum, Afrika Boynuzu'ndaki sosyal yapı ve mevcut koşullar tarafından mümkün kılınmaktadır. Bölge halklarının yaşam koşulları, gelir düzeyleri ve ekonomik durumları, Husilere ve dolayısıyla İran'a kara ve deniz geçiş noktaları ve bölgesel kara suları üzerinden silah taşımacılığı yapacak çıkar ağları kurma fırsatı sunmaktadır. Dolayısıyla kaçakçılığın herhangi bir tehdit olmaksızın gerçekleştirilmesini mümkün kılmaktadır. Silah sevkiyatları genellikle yüksek maliyetlidir ve bu sevkiyatların gizli kalması ve ele geçirilmemesi için yüksek düzeyde güvenlik ve başarı gerekmektedir. Bu da askerî ve güvenlik

50 Küçük tekneler ve sivil gemiler, silahları Cibuti kıyısından Yemen'in batı kıyısına taşımak için kullanılmaktadır; iki kıyı arasındaki mesafe 30 kilometreyi geçmemektedir.

51 Benoit Faucon, "Houthis Use Sea Drones to Attack Vessels as U.S. Aims to Secure Red Sea," *The Wall Street Journal*, 16 Haziran 2024, <https://www.wsj.com/world/middle-east/houthis-use-sea-drones-to-attack-vessels-as-u-s-aims-to-secure-red-sea-0279cf5e>.

52 "Tairât el-Husiyin el-müseyyara, keyfe esseret bi-mesâr es-Sarâğ fi'l-Yemen ve'l-Mındıka?," el-Kuds el-Arabi, 7 Ağustos 2024, <https://shorturl.at/9kSSb>.

53 "Letter dated 11 October 2024 from the Panel of Experts on Yemen addressed to the President of the Security Council," United Nations Security Council, 11 Ekim 2024, https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n24/259/53/pdf/n2425953.pdf?utm_source=chatgpt.com.

kurumları arasında yüksek düzeyde koordinasyon gerektiren bir ağın varlığını, aynı zamanda dolaylı siyasi bir desteği işaret etmektedir. Husilerin Afrika Boynuzu'ndaki kaçakçılık ağı Sudan'dan başlayarak Etiyopya, Eritre, Somali ve Cibuti'ye kadar uzanmaktadır. Bölgedeki bazı taraflar ve rejimlerin hem bölgesel hem de uluslararası düzeydeki hesapları İran ve Husilerle örtüşmektedir; bu durum bu aktörlerin İran ve Husiler ile ortak çıkarlar ve karşılıklı fayda sağlama amacıyla iş birliği ve ortaklık kurmalarını teşvik etmektedir.

Cibuti hükûmeti, Husilerin Kızıldeniz'deki gemilere ve deniz taşımacılığına yönelik saldırılarından fayda sağlamaktadır. Verdiği bir röportajda Cibuti Limanları ve Serbest Bölge Başkanı Abu Bekir Ömer Hadi, "Başka insanların talihsizliklerinden faydalanıyoruz" şeklinde bir açıklama yapmıştır. Nisan 2024'te Çin'in Husilere yaptığı ihracat, Ekim 2023'e kıyasla %427'lik bir artışla 1.900 konteynere ulaşmıştır. Husiler, Çin'e tüm sevkiyatları için güvenli bir koridor sağlama imkânı tanımış bu da Cibuti'deki taşımacılık hareketliliğinin artmasına katkı sağlamıştır. Cibuti Limanı, Husilerin kontrolündeki Hudeyde Limanı'na yönlendirilen sevkiyatlar için stratejik bir aktarma ve yeniden dağıtım merkezi işlevi görmüş; Kızıldeniz'deki güvenlik riskleri nedeniyle birçok ticari rota bu güzergâha kaydırılmıştır. Bu taşıma, Cibuti'ye ait veya yönetimindeki gemilerle yapılmaktadır.⁵⁴ Husi hareketinin, sözcü Muhammed Abdüsselam aracılığıyla kendilerine yönelik askerî saldırılara karşı "bölgedeki Amerikan üslerini içeren bir hedefler listesi" bulundurduğu tehdidini iletmesine rağmen ABD'nin Afrika'daki tek üssü olan Camp Lemonnier üssüne, Husiler ve İran'a bağlı diğer gruplar tarafından, Irak ve Suriye'deki hedeflere kıyasla büyük bir ilgi gösterilmemiştir.⁵⁵ Bu üssün özelliklerinden biri Babül-mendep Boğazı'na yaklaşık 80 mil uzaklıkta bulunması ve Amerikan Afrika Komutanlığı (AFRICOM) operasyonlarının merkezî olarak kullanılmasının yanı sıra yaklaşık 4 bin Amerikan askerine ev sahipliği yapmasıdır. Bu üs, yıllardır Husilere karşı saldırılar düzenlemek için kullanılmıştır.⁵⁶ Bu durum, Husilerin Cibuti'deki herhangi bir gerilimden kaçınma ve böylece daha fazla güvenlik ve istihbarat önlemi uygulanmasını engelleme konusunda ne kadar dikkatli olduklarına dair birkaç soru işareti ortaya koymaktadır.

Husilerin Cibuti'deki faaliyetleri, birkaç yıl boyunca harekete Babül-mendep Boğazı'nın batısı ve Kızıldeniz kıyısı boyunca çalışmak için verimli bir ortam sağlamış, ticari ve sorumlu varlıklarla ilişkiler kurmasına olanak tanımış-

54 "Ma' hedu Amrikiyu yekşifu an mesâ'adetü mâliyeten tükaddemuha kıyânât fi Cibuti li'l-Husiyin," Yemen Şebab Net, 8 Ağustos 2024, <https://2u.pw/tgI6zRhv>.

55 "Hel se-yestefdifu el-Husiyun el-kâi'dete'l-Amrikiye fi Cibuti," RT Arabic, 23 Ocak 2024, <https://shorturl.at/EjmbC>.

56 "El-Kuvât el-Amerikiye fi Cibuti.. Hel tusbihi hedefen li'l-Husiyin?," Al-Hurra, 24 Ocak 2024, <https://shorturl.at/bSrnQ>.

tır. 7 Ağustos 2024 tarihinde yayımlanan bir analizde Cibuti'nin Kızıldeniz krizindeki tarafsızlığı sorgulanmış ve Cibuti'deki bazı varlıklardan Husilere ulaşan yardımlar hakkında bilgi sunulmuştur. Analiz, Cibuti'nin Çin nüfuzunun bir kanalı olarak işlev gördüğünü ve İran ile Husiler gibi "kötü niyetli" aktörlerle bağlantılı olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca Cibuti'nin kara para aklama, yasa dışı finansman, petrol kaçakçılığı ve silah ticareti gibi kara borsa faaliyetlerine karıştığına dair iddialarla karşı karşıya olduğu belirtilmiştir. Ayrıca analiz; Cibuti'nin, Çin, İran ve Husilerle olan ilişkileri ve yasadışı faaliyetlerle bağlantıları göz önüne alındığında, görünüşte barışı teşvik etmeye yönelik çabalarına rağmen gerçek tarafsızlığını sorgulayarak Cibuti'nin denetimden kaçmaya çalıştığını ifade etmiştir.⁵⁷ Öte yandan analizde Husilere uygulanan yaptırımların yeniden düzenlenmesi ve bu yaptırımların, Cibuti gemilerinin araştırılması ve izlenmesi, uluslararası taşımacılık hatları, Çin taşımacılık hatları ve 2023'ten itibaren Husilerin denetimindeki limanlara ticari malların teslimini kolaylaştıran sahte bayrak taşıyan ülkeler üzerinden uygulanması gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca BM'nin doğrulama ve denetim mekanizmasının tam anlamıyla iyileştirilmesi gerektiği çağrısında bulunmuş; bu mekanizmanın etkinliğinin yetersiz olduğu ve herhangi bir hükûmetin, Husilerin kontrolündeki limanlara yönelik yasaklı yükleri taşıyan gemileri kasıtlı olarak BM'nin doğrulama ve denetim mekanizmasından kaçırarak yaptırımlardan kaçabileceği ortaya konulmuştur.⁵⁸

Husi hareketinin Cibuti'deki varlığının fark edilmesi ve ne kadar derinlemesine nüfuz ettiğinin keşfedilmesi, Amerikan ve Fransız üslerinin ve yanı sıra Kızıldeniz, Aden Körfezi ve Arap Denizi boyunca uluslararası denetim sağlamak amacıyla bulunan uluslararası güçlerin varlığına rağmen gerçekleşmiştir. Bu durum Husilerin, İran ve ona bağlı vekil grupların kapasitesine ve Afrika'daki önceki varlığıyla tanınan Hizbullah gibi örgütlerin desteğine dayanarak ya da kendi çabalarıyla görünmeyen bir ağ kurarak genişlemeyi başardığını göstermektedir.

Husilerin Somali'deki Varlığı ve Faaliyetleri

Yemen ile kara sınırı paylaşmamakla birlikte Somali'nin Aden Körfezi ve Arap Denizi'ne açılan kuzey kıyıları, Yemen'in güney kıyılarıyla karşı karşıyadır. Bu coğrafi yakınlık, iki ülke arasında belirli bir ortak tarihsel bağa yol açmıştır. Yemen'deki gibi Somali'de de kabile hayatı, toplumsal yaşamda ve siyasi sahne-

57 Guled Ahmed, "Djibouti dodges scrutiny despite China, Iran, Houthi ties and links to illicit activities," *Middle East Institute*, 7 Ağustos 2024, <https://www.mei.edu/publications/djibouti-dodges-scrutiny-despite-china-iran-houthi-ties-and-links-illicit-activities>.

58 Ahmed, "Djibouti dodges scrutiny".

de güçlü ve etkin bir varlık göstermektedir. 1991 yılında Siad Barre rejiminin çöküşüyle birlikte Somali iç savaşlara ve karışıklıklara sürüklenmiş, kabileler ve siyasi partiler arası çatışmalar, devletin varlığını ortadan kaldırmıştır. Dış müdahalelere rağmen güvenlik durumu tam anlamıyla sağlanamamış, bu da ülkede silahlı milislerin ve mafyavari grupların ülkenin geniş topraklarında etki kurmalarına olanak tanımıştır. Aynı zamanda el-Kaide gibi örgütlerin erken dönemde Somali'ye sızmasına yol açmıştır. Bu durum, güvenlik açıkları, kaçakçılık ve her türden suç örgütleri için uygun bir ortam yaratmıştır. Şii Husi hareketi ile bu ülkedeki Sünni el-Şebab örgütü, aralarındaki mezhebi farklılığa rağmen aynı krizler ve tehditlerle karşı karşıyadır. Bu durum, her iki tarafı karşılıklı çıkarlar temelinde iş birliğine yöneltmiş; taraflar zaman zaman birbirlerinin rolünü üstlenerek veya tamamlayarak stratejik bir yakınlaşma kurmuştur.

İran, her iki taraf arasındaki ilişkinin anahtarıdır çünkü uzun süredir Somali'deki varlığını güçlendirmeye çalışmaktadır. Somali, Doğu Afrika'daki ülkeler arasında en uzun kıyı şeridine sahip olup silah, uyuşturucu, insan ve diğer malların kaçakçılığı için uygun bir alan sunmaktadır. Somali'nin çevresindeki denizlerde korsanlıkla mücadele ile silah ve uyuşturucu kaçakçılığını engellemek amacıyla uluslararası ve bölgesel güçler bulunsa da bu güçler, farklı yöntemlerle ve sahte bayraklar altında gerçekleşen kaçakçılığı engellemeyi başaramamıştır. Bu durum Husilerin ve bölgede devlet-dışı aktörlerin Aden Körfezi, Babülmendep Boğazı ve Kızıldeniz'deki kaos ve tehditleri sürdürmelerine katkıda bulunmaktadır. Bu gruplar ve yapılar; silah, savaşçı ve kaçakçılık yollarına olan bağımlılıkları nedeniyle bu yolları kaybetmemek için bölgedeki istikrarsızlığı devam ettirmektedir

Deniz korsanlığı faaliyetleri uzun bir süre boyunca Somali'den kaynaklanmış ve uluslararası deniz taşımacılığını tehdit etmiştir. Ancak uluslararası çabalar bu faaliyetleri sona erdirmede bir ölçüde başarılı olmuş ve 2011 yılından itibaren korsanlık eylemleri azalmıştır.⁵⁹ 14 Ocak 2009 tarihinde bu doğrultuda faaliyet göstermek üzere Somali Kıyıları'ndaki Korsanlıkla İlgili İletişim Grubu kurulmuştur. Bu grup BM Güvenlik Konseyinin 1851/2008⁶⁰ kararına cevaben oluşturulmuş olup 60'tan fazla ülke ve örgütü kapsamaktadır. Yemen'deki durumun kötüleşmesi ve 2004 yılından itibaren Husi militanları ile el-Kaide arasında iç savaşın başlamasıyla birlikte İran'ın Yemen'e silah sevkiyatı yapma ihtiyacı, kaçakçılık yollarını çeşitlendirmeyi ve güvence altına

59 Hint Okyanusu ve Kızıldeniz'deki korsanlıkla mücadele gücü Avrupa Birliği'ne ait, Okyanus Kalkanı Operasyonu NATO'ya bağlı, Birleşik Görev Gücü 151 ise Amerika Birleşik Devletleri liderliğindedir.

60 Bu daha sonra 1918/2010 sayılı Güvenlik Konseyi kararı ile değiştirilmiştir. Güvenlik Konseyi, Aralık 2010 ile Mart 2022 arasında Somali korsanlığını hedef alan 7 karar almıştır.

almayı zorunlu hâle getirmiştir. Bu durum, Aden Körfezi ve Arap Denizi'nde uluslararası güçlerin varlığıyla daha da önemli hâle gelmiştir. Bu bağlamda İran Devrim Muhafızları'nın Somali korsanlarıyla iş birliği yaparak bir dizi amacı gerçekleştirmesi gerektiği anlaşılmaktadır:

Bu amaçlardan ilki, İran petrolünün Afrika Boynuzu ülkelerine kaçak yollarla sevk edilerek burada satılması yoluyla, İran'a yönelik uygulanan ambargo ve ekonomik ablukayı aşma çabasıdır. İkinci amaç, bölgedeki silahlı milisler ve isyancı gruplara -özellikle Yemen'deki Husilere- silah sevkiyatı gerçekleştirmek ya da bu gruplara silah satışı yapmaktır. Üçüncü amaç ise, uluslararası deniz taşımacılığını izlemek, küresel ticaret gemilerine yönelik şantaj faaliyetlerinde bulunmak ve gerektiğinde bölgedeki yabancı unsurları tehdit etmektir.

Uluslararası araştırmacılar tarafından kaleme alınan bir raporda İran'dan Husilere yönelik silah kaçakçılığının Somali üzerinden deniz yoluyla yapıldığını doğrulamıştır. Araştırmacılar, 2016 yılının Şubat ve Mart ayları arasında yapılan deniz denetimleri sırasında geleneksel dao yelkenli gemilerinde kaçak silahların ele geçirildiğini belirtmişlerdir.⁶¹ 2024 yılının başında, Afrika Boynuzu bölgesinde deniz korsanlığı faaliyetlerinde artış kaydedilmiştir. Bu durum, Birleşik Krallık Kraliyet Birleşik Hizmetler Enstitüsü (RUSI) tarafından rapor edilmiştir ve Aden Körfezi ile Arap Denizi kıyılarındaki aktörler arasında karşılıklı bir koordinasyonun varlığını doğrulamaktadır. Bu gelişme, Yemenli Afdad Araştırma ve Çalışmalar Merkezini, Husiler ile İran'ın Somalili korsanlar ve Somali'deki el-Şebab hareketiyle olan ilişkileri nedeniyle oluşabilecek olası tehditlere karşı alarm vermeye sevk etmiştir.⁶²

Kızıldeniz'deki saldırılara katılmalarıyla birlikte İran liderliğindeki Direniş Ekseni'nin "cepheler birliği" kapsamında artan denetim ve abluka baskısına maruz kalan Husiler, Afrika Boynuzu'ndaki faaliyet alanlarını genişletme yönünde adımlar atmışlardır. Özellikle son dönemde Arap Koalisyonuna bağlı bazı ülkelerin Sana'ya yönelik siyasi çözüm arayışları çerçevesinde sergiledikleri açılım, Husi unsurlarının çeşitli ülkelere seyahat etmesini ve hareket kabiliyetlerini artırmalarını mümkün kılmıştır. Bu gelişme, söz konusu unsurların Afrika Boynuzu'ndaki bazı etkin yapılarla doğrudan ya da aracılar vasıtasıyla irtibata geçerek Kızıldeniz, Aden Körfezi ve Arap Denizi'nin iki yakasında karşılıklı iş birliği olanaklarını değerlendirmelerine zemin hazırlamıştır. Amerikan istihbarat birimleri, bu yılın ortalarında, Yemen merkezli Husi hareketinin Somali'deki el-Şebab el-Mücahidin Hareketi'ni silahlandırma

61 "Tahrîr: Hatu bahriyu sîrri abr es-Somal li-tahrîb eslihatu min İran ila el-Husiyin," Swiss Info, 6 Kasım 2016, <https://shorturl.at/PDbun>.

62 "Tenâfîsu yuheddidu es-siyasete ve'l-emn ed-düveli: 'alâkâtu'l-Husiyin ve İran bi'l-karasine el-Afarika," Aaad Studies& Research Center, Haziran 2024.

girişimlerine dair bulgular elde ettiklerini kamuoyuna açıklamıştır.⁶³ İstihbarat kaynakları, iki taraf arasında olası bir anlaşmanın varlığına işaret etmiş; bu doğrultuda Amerikan istihbarat yetkilileri, Husilerin söz konusu örgüte silah temin ettiğine dair somut kanıtlar aramaya başlamıştır. Bu durum, Husiler için yeni bir finansman kapısı aralayabilecek niteliktedir. Nitekim üst düzey bir Amerikan yetkilisi, örgütün bazı silahları satabilmesinin, ihtiyaç duyduğu finansal kaynakları temin etmesini sağlayacağını belirtmiştir.⁶⁴

Öte yandan birçok uluslararası kurum tarafından terör örgütü olarak tanımlanan Somali merkezli bu hareket, söz konusu anlaşma ile İHA da dahil olmak üzere yeni bir silah kaynağına ulaşmış olacak ve böylece Amerikan kuvvetlerinin sürekli olarak hedef aldığı yapının kendisi de bölgedeki Amerikan hedeflerine yönelik daha etkili bir saldırı imkânı elde edecektir.⁶⁵ Somali Başbakanı Hamza Abdi Barre, Temmuz ayının ortalarında Irak'a bir ziyaret gerçekleştirmiş ve bu kapsamda Irak Başbakanı Muhammed Şiya Sudani ve Cumhurbaşkanı Abdullatif Reşid ile birlikte çeşitli yetkililer ve siyasi liderlerle iki gün süren görüşmeler yapmıştır. Somali istihbarat kaynaklarına dayandırılan haberlere göre Başbakan Hamza Abdi Barre'nin Irak ziyareti, Husi hareketiyle arabuluculuk görüşmeleri yürütme amacı taşımaktadır. Bu arabuluculuğun temel hedefi, İranlı destekçileri aracılığıyla Husileri el-Şebab el-Mücahidin Hareketi'ne destek vermemeleri yönünde ikna etmeye çalışmaktır.⁶⁶ BM Güvenlik Konseyine bağlı Yemen Uzmanlar Paneli tarafından yayımlanan rapora göre Husiler ile Somali merkezli el-Şebab el-Mücahidin Hareketi arasında, Kızıldeniz ve Aden Körfezi'ndeki ticari gemilere yönelik saldırılar düzenlemek amacıyla Somali kıyıları üzerinden iş birliğine gidildiği ve bu kapsamda Husilerin uluslararası deniz taşımacılığına karşı düşmanca operasyon alanlarını genişletme planı içerisinde oldukları teyit edilmiştir.⁶⁷

63 Somalili el-Şebab hareketi, 1990'ların ortasında oluşmaya başlamış ve 2004 yılında birleşik bir yapı olarak kurulmuştur. İlk kez 2006 yılında kamuya duyurulmuş ve birçok şiddetli eylemi benimsemiştir. Selefî cihatçı ideolojiyi benimsemiş ve "İslami Devlet" kurmayı hedeflemiştir. Temelde Somali'deki Batılı ve Afrikalı yabancı varlıklara karşı savaşıyor örgüt, Somali hükümetinin yetkililerini işgalci ajanlar olarak hedef almaktadır. 2008 yılında ABD yönetimi tarafından el-Kaide'ye bağlı terörist bir grup olarak sınıflandırılmıştır. 2012 Şubat'ında lideri Eymen el-Zevahiri'ye bağlılık açıklaması yapmıştır. Bkz. "Haraketü'ş-Şebâb el-Mücahidin," el-Cezira, 05 Ocak 2023, <https://shorturl.at/GxpSk>.

64 "US issues new Houthi-related sanctions, Treasury Dept says", *Reuters*, 05 Mart 2025, https://www.reuters.com/world/us-issues-new-houthi-related-sanctions-treasury-dept-says-2025-03-05/?utm_source=chatgpt.com.

65 Katie Bo Lillis, Kylie Atwood ve Natasha Bertrand, "US intelligence assesses Houthis in Yemen in talks to provide weapons to al-Shabaab in Somalia, officials say," *CNN*, 11 Haziran 2024, <http://edition.cnn.com/2024/06/11/politics/us-intelligence-houthis-al-shabaab/index.html>.

66 "Muhimmetu kebiraten, Ma 'alâkât el-Husiyin bi-ziyâratı reisi vuzerai' es-Somal li'l-Irak?," *Arabi 21*, 9 Temmuz 2024, <https://shorturl.at/usC1Z>.

67 Yusuf Bahadır Keskin, "Yemen 2023," *Ortadoğu Yılığ* içinde, ed. Kemal İnat, Muhittin Ataman, İsmail Numan Telci ve Berkan Özgür, (Ortadoğu Yayınları, 2024), 242.

Raporda ayrıca Husi grubunun ticari gemilere müdahale etmeme karşılığında denizcilik şirketlerinden maddi taleplerde bulunduğu, yani bu şirketleri şantaj yoluyla zorladığı ifade edilmiştir. Uzmanlar, bu şantaj faaliyetlerinden elde edilen aylık gelirin yaklaşık 180 milyon Amerikan doları olduğunu tahmin etmektedir.⁶⁸

Son dönemde Ulusal Direniş medyası tarafından yayımlanan ve 27 Şubat 2025 tarihinde Hudeyde güvenlik birimleri ile Ulusal Direniş'e bağlı Genel İstihbarat Şubesinin koordinasyonu ile yakalanan bir Husi mensubunun itirafları, Yemen ile Somali arasında geçen yılın sonlarında gerçekleştirilen silah, teçhizat ve insan kaçakçılığı faaliyetlerini ortaya koymuştur. Söz konusu kaçakçılık faaliyetlerine karışan şahısların Yemen ve Somali uyruklu olduğu belirtilmiştir. 2023 yılında Husilere katıldığı ifade edilen söz konusu militan, 50 gün süren bir muharebe eğitiminin yanı sıra 40 gün süren özel bir denizcilik eğitimi aldığını ve ardından el-Kaide bağlantılı Somali'deki el-Şebab Hareketi ile Husiler arasında kurulan silah kaçakçılığı ağı içerisinde görevlendirildiğini dile getirmiştir.⁶⁹

Sonuç

Bu çalışma, Husi hareketinin Kızıldeniz'in batı kıyısında yer alan Sudan, Eritre, Cibuti ve Somali'deki çok boyutlu ve giderek genişleyen varlığını kapsamlı bir biçimde analiz etmiştir. Elde edilen bulgular, Husilerin bu bölgelerdeki etkisini yalnızca askerî yollarla değil; ideolojik yayılma, kaçakçılık ağları, insani temaslar ve yerel rejimlerle kurulan stratejik ortaklıklar gibi çeşitli araçlarla inşa ettiğini ortaya koymaktadır. Sudan'da İran destekli burs programları ve yatırım ağları, Eritre'de askerî eğitim kampları ve lojistik altyapılar, Cibuti'de liman temelli rüşvet ağları ve Çin-İran iş birlikleri, Somali'de ise el-Şebab ve korsan yapılarla kurulan taktiksel ilişkiler bu yayılmanın temel bileşenleridir. Bu mekanizmalar aracılığıyla Husiler, İran'ın bölgesel stratejisine hizmet eden sınır aşan ağlar kurmayı başarmışlardır. Çalışmada, söz konusu varlığın rastlantısal veya tali olmadığı, aksine İran'ın bölgesel jeopolitik hedeflerinin bir uzantısı olarak kurgulandığı savunulmaktadır. İran, bu yayılma aracılığıyla bölgesel deniz kontrolünü zayıflatmayı, Körfez ülkelerinin etkisini sınırlamayı ve Kızıldeniz ile Afrika Boynuzu'nda stratejik üstünlük sağlamayı

68 "Resolution S/2024/731," United Nations Security Council, 11 Ekim 2024, https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n24/259/51/pdf/n2425951.pdf?_gl=1*1pi2hvo*_ga*MTYwMTA0MT-MON54xNzUwMDk2NDAw*_ga_TK9BQL5X7Z*cze3NTAwOTYOMDAkbzEkZzAkdDE3N-TAwOTYOMDAkajYwJGwwJGgw.

69 "Neffezet 5 'ameliyât: mucennedu Husi ya'terifu bi-ta'âvunu cemâ'atihi ma hareketu'ş-Şebâb es-Somaliye ve medeha bi'l-esliha," Barran Press, 25 Şubat 2025, <https://barran.press/news/topic/8157>.

hedeflemektedir. Husi kaynaklı silah kaçakçılığı, deniz sabotajları ve ticari gemilere yönelik şantaj faaliyetleri, uluslararası ticaret yollarını ve küresel deniz güvenliğini tehdit eden bir nitelik kazanmıştır. Ayrıca makale, uluslararası ve bölgesel politika yapıcılarının büyük ölçüde Husileri Yemen merkezli bir tehdit olarak algılamaya devam ettiklerini ve bu nedenle batıya doğru gerçekleşen yayılmayı ve hibrit tehdit doğasını yeterince dikkate almadıklarını vurgulamaktadır. Bu boşluğun giderilmesi, Kızıldeniz güvenliğinin bölgesel düzeyde, karşılıklı ilişkiler ve çok aktörlü dinamikler temelinde ele alındığı bütüncül bir güvenlik yaklaşımını gerektirmektedir. Yemen hükûmetinin, Afrika'nın kıyı devletleriyle güvenlik iş birliğini güçlendirmesi, deniz gözetim mekanizmalarını uluslararası yapılarla entegre etmesi ve İran destekli vekil yapıların etkisini sınırlamaya yönelik koordineli adımlar atması büyük önem taşımaktadır. Bu çerçevede askerî caydırıcılık, mali ve lojistik ağların bozulması ve diplomatik baskının bir arada yürütüldüğü çok boyutlu bir stratejinin benimsenmesi, Kızıldeniz hattında denge ve istikrarın yeniden tesis edilmesi açısından zaruri görülmektedir.

Atıf/ Citation/ الاقتباس

Kasimoğlu, Enver, ve Mehmet Rakipoğlu. "Kızıldeniz Jeopolitiğinde Husi Yayılmacılığı." *Ortadoğu Etütleri* 16, no. 2 (2025): 157-182.

<https://doi.org/10.47932/ortetut.1692303>.

Kaynakça

- Acar, Necmettin. *Suudi Arabistan'da Güvenlik ve Dış Politika*. Nida Yayıncılık: İstanbul. 2023.
- Abdelrheem, Adel. "Maza vera-i et-Tekârub es-Sudani ve'l-İrani." *Anadolu Ajansı*, 13 Şubat 2024. <https://shorturl.at/5CsJN>.
- Abdülkavi, Sami Sabri. "Esyâs Afurki ve ezmetü el-'alakât Eritre-İsrailiye." *eş-Şu'ûn el-Filistiniye*, no. 289 (2022): 143-60.
- Ahmed, Guled. "Djibouti dodges scrutiny despite China, Iran, Houthi ties and links to illicit activities." *Middle East Institute*, 7 Ağustos 2024, <https://www.mei.edu/publications/djibouti-dodges-scrutiny-despite-china-iran-houthi-ties-and-links-illicit-activities>.
- Ahod, Yari. "Ha-Opozitziya be-Eritriya Nehad ha-Nesi: Lefol negad takifod ha-hotim bem ha-adom." *Mako*, https://www.mako.co.il/news-world/2023_q4/Article-f643e-3d5e8a9c81026.htm.
- Büyükkara, Mehmet Ali. "Sosyal, Siyasî ve Dinî Yönleriyle Yemen Hûsî Hareketi." *Divan: Disiplinlerarası Çalışmalar Dergisi* 16, no. 30 (2011): 115-52.
- Cemih, Muhammed. "el-Keşf an 3 mu'askerât sırrı li'l-tedrib el-Husiyun bi'l-işrâf el-Harasi es-Sevri el-İrani ala el-Arazi el-Eritriya." *el-Kuds el-'Arabi*, 14 Şubat 2014, <https://shorturl.at/EH4up>.
- Devecioğlu, Kaan. "Husi saldırıları ve Babu'l Mendeb'de küresel rekabet." *Anadolu Ajansı*, 29 Aralık 2023. <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/gorus-husi-saldirilari-ve-babul-mendebde-kuresel-rekabet/3095342>.
- Devecioğlu, Kaan. "Küresel ticareti tehdit eden Husiler kim? Ne istiyorlar?," *Fikir Turu*, 10 Ocak 2024. <https://fikirturu.com/jeo-politika/kuresel-ticareti-tehdit-eden-husiler/>.
- Dingil, Hurşit. "Aksa Tufanı Sonrası 2024 Yılı: İran'ın Direniş Ekseni Bilançosu." *Filistin Yılığ* 2024 içinde, ed. Mehmet Rakipoğlu ve Hamdullah Baycar. Kritik Yayınları, 2025.
- Ebu Şiayşi, Muhammed Ramazan. "el-vucud İrani fi'l-karn İfriki, dirasetun haleten ala Eritriya," *Munteda tahlil es-Siyâset'ül-'Arabiyyet'ül-İraniye*, 29 Ekim 2018, <https://shorturl.at/UjHjQ>.
- Ebu Rızık, Muhammed. "Duveli el-Haliç ve Eritriya.. tebayinu fi'l-'alâkât vasta sa'i li'l-tatvîr." *el-Haliç Online*, 05 Nisan 2025, <https://khaleej.online/o4q338>.
- Emin, Muhammed. "Mua'rız Eritri: esmetu derebet el-Husiyun ve zevdedthum bi'l-silâh." *el-Cezira*, 5 Mayıs 2015. <https://shorturl.at/hKBgn>.
- El-Mevki' Post. "El-Burhan: Nukâtil mürtezika yemeniyin fi'l-Hortum." 12 Eylül 2023, <https://almawqepost.net/news/89338>.
- Swiss Info. "El-Sudan, yettehimu el-İmârât imâm el-'adl'ed-Düveli 'et-Tevâtu ibâde cemâ'ie." 6 Mart 2025, <https://2u.pw/42f62QdQ>.
- El-Cezira, "el-Sudan: el-Merkez es-Sekâfi el-İrani tecâvüz tefavizihu." 2 Eylül 2014, <https://2u.pw/PI3oodo4>.
- El-Cezire. "Haraketü'ş-Şebâb el-Mücâhidîn." 5 Ocak 2023, <https://shorturl.at/GxpSk>.

- Al-Hurra. “El-Kuvât el-Amerikiye fi Cibuti: Hel tusbihu hedefen li'l-Husiyin?” 24 Ocak 2024, <https://shorturl.at/bSrNQ>.
- Ereli, Gökhan. “The Domestic Roots of Geoeconomic Competition: An Innenpolitik Approach to Saudi-UAE Rivalry (2015–2020).” Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, 2025.
- Faucon, Benoit. “Houthis Use Sea Drones to Attack Vessels as U.S. Aims to Secure Red Sea”. *Wall Street Journal*, 16 Haziran 2024. <https://www.wsj.com/world/middle-east/houthis-use-sea-drones-to-attack-vessels-as-u-s-aims-to-secure-red-sea-0279cf5e>.
- Hamdan, Ahmed. “Maza verai el-'arz el-İrani li'l-Sudan bi'l-inşai kai'detin askeriye-tin fi'l-Bahr el-Ahmer.” *Eram*, 04 Mart 2024, <https://www.ereamnews.com/news/arab-world/4xixztedek>.
- Halfavi, Mahmud. “El-Sudan: el-İmârât irsalet eslihate nuv'iyete ila kûvât ed-da'mi es-Seri'.” *Ultra Sudan*, 12 Aralık 2024. <https://2u.pw/U7cGspzgs>.
- Hamad, El-Nur. “el-Sudan ve İran: rihletü-tekârib ve'l-meşhed'ül-Arabi er-râhin”, *Mecelletü Siyâsât 'Arabiye*. no. 1 (01 Nisan 2013).
- i24NEWS. “Hasri, el-Husiyune bedau bi-tevsi' nufuzuhum bi-mintikati Şemâli Afrikiya bi-garz istihdâfi İsrail.” 30 Haziran 2024. <https://2u.pw/8d65LYpc>.
- RT Arabic. “Hel se-yestefdifu el-Husiyun el-kâi'dete'l-Amrikiye fi Cibuti.” 23 Ocak 2024, <https://shorturl.at/EjmbC>.
- Mokha Center. “Houthi Presence on the Western Red Sea Shore: Dimensions and Impact.” 22 Nisan 2025. <https://mokhacenter.org/en/houthi-presence-on-the-western-red-sea-shore-dimensions-and-impact/>.
- RT Arabic. “İran ve Cibuti testa'idâni'l-'alâkât ed-diblomasiye bade 7 senevâtin min el-katia'.” 22 Eylül 2023. <https://rb.gy/pioi51>.
- El-Cezira. “Kâi'dete Delk bi-Eritriya merkezu İsrail ili-merâkıbetu el-Bahr el-Ahmer.” 24 Temmuz 2024. <https://shorturl.at/67pcN>.
- Keynoush, Banafsheh. “Revolutionary Iran's Africa Policy”. Special Report: King Faisal Center for Research and Islamic Studies, 2021. <http://kfcris.com/pdf/dd448fcd-67b35ab48903bd18c6cfff160d99d2290923.pdf>.
- Al-Hurra, “Keyf tahavvel el-Kitâl fi'l-Sudan ila “harb bi'l-vekâle beyn es-Saudiye ve'l-İmârât.” 13 Temmuz 2023, <https://shorturl.at/pPOou>.
- Keskin, Y. B. “Yemen 2023” *Ortadoğu Yıllığı* içinde, ed. Kemal İnat, Muhittin Ataman, İsmail Numan Telci, & Berkan Özgür, Ortadoğu Yayınları, 2024.
- United Nations Security Council. “Letter dated 11 October 2024 from the Panel of Experts on Yemen addressed to the President of the Security Council”. 11 Ekim 2024. https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n24/259/53/pdf/n2425953.pdf?utm_source=chatgpt.com.
- Lillis, Katie Bo, Kylie Atwood, ve Natasha Bertrand. “US intelligence assesses Houthis in Yemen in talks to provide weapons to al-Shabaab in Somalia, officials say.” CNN, 11 Haziran 2024. <http://edition.cnn.com/2024/06/11/politics/us-intelligence-houthis-al-shabaab/index.html>.

- Yemen Şebab Net. “Ma’hedu Amrikiyu yekşifu an mesâ’adetü mâliyeten tükaddemüha kıyânât fi Cibuti li’l-Husiyin.” 8 Ağustos 2024, <https://2u.pw/tgI6zRhv>.
- Marks, Simon. “Iranian Drones Become Latest Proxy Tool in Sudan’s Civil War.” *Bloomberg*, 24 Ocak 2024. <https://www.bloomberg.com/news/articles/2024-01-24/iran-supplies-sudan-army-with-drones-as-civil-war-continues>.
- Mercan, Muhammed Hüseyin. “7 Ekim Sonrası Yemen ve Ortadoğu Siyasetinde Husiler.” *Kriter*, 2024. <https://kriterdergi.com/dis-politika/7-ekim-sonrasi-yemen-ve-ortadogu-siyasetinde-husiler>.
- Platform Tracking Organized Crime. “Minassatü taakkub el-Cerâ’im el-Munazzama ve gasl el-emvâl fi’l-Yemen.” 31 Ekim 2024, <https://ptocyem.net/ar/reports/31.html>.
- Arabi 21. “Muhimmetu kebiraten, Ma ‘alâkât el-Husiyin bi-ziyâratı reisi vuzerai’ es-Somal li’l-Irak?” 09 Temmuz 2024, <https://shorturl.at/usC1Z>.
- El-Mevki’ Post. “Milişia el-Husi tuhacimu mînâi’ Asb ve’l-merkezu tedrib li’l-kuvâtu’l-Yemeniye fi Eritriya ve esmeretü taridu (tefâsîl).” 25 Eylül 2016, <https://shorturl.at/muxHM>.
- Nasır, Mahmud. “i’tirafât teşkifu an teşkil el-Husiyin halâyâ fi’l-karn Afriki.” *eş-Şark el-Evsat*, 16 Şubat 2025, <https://shorturl.at/DMrWV>.
- Barran Press. “Neffezet 5 ‘ameliyât.. mucennedu Husi ya’terifu bi-ta’âvunu cemâ’atihi ma hareketu’ş-Şebâb es-Somaliye ve medeha bi’l-esliha.” 25 Şubat 2025, <https://barran.press/news/topic/8157>.
- Osman, Muhammad Mahmud. “Hel yüeddi eye tedehhulin İrani fi’l-harb fi’l-Sudan ila tuhavviliha ila sarai’ iklimi?” *BBC Arabic*, 1 Şubat 2024, <https://www.bbc.com/arabic/articles/cn0nvlp4gx6o>.
- Rabii, Ali. “el-Alimi yed’u ile tatvir şeraketü düveliyetu ma biladihu li-inha et’tehdid’ül-Husi.” *eş-Şark’ül-Evsat*, 17 Şubat 2025. <https://2u.pw/S2pWG0pt>.
- Rakipoglu, Mehmet. “Husi karşıtı blokun güçlenmesi Yemen’deki savaşı bitirir mi?” *Anadolu Ajansı*, 22 Nisan 2022. <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/husi-karsiti-blokun-guclenmesi-yemendeki-savasi-bitirir-mi/2570189>.
- El-Cezira. “Reis-i Erkan el-Yemeni: el-Husiyun telekkava tedribat bi-ihdai cuzur Eritriya.” 7 Mayıs 2015, <https://shorturl.at/CTLA6>.
- Reuters. “Cibuti tektau’ ‘alâkâtuha ma İran bade el-Hucûm ala el-ba’sâti es-Saudiye.” 6 Ocak 2016, <https://www.reuters.com/article/idUSKBN0UK1R4/>.
- Reuters. “US issues new Houthi-related sanctions, Treasury Dept says.” 5 Mart 2025, https://www.reuters.com/world/us-issues-new-houthi-related-sanctions-treasury-dept-says-2025-03-05/?utm_source=chatgpt.com.
- Sky News Arabia. “Cibuti: Mecâlina meftuhun emâm ‘asifetu’l-hazime.’” 18 Nisan 2025, <https://shorturl.at/h119C>.
- Seyedi Asl, Seyedmohammad ve Orhan Karaoğlu. “Jeopolitik Açından Suudi Arabistan-Yemen Sınır Anlaşmazlığı ve Husiler Meselesi”. *Güvenlik Stratejileri Dergisi* 19, sy 45 (2023): 363-92. <https://doi.org/10.17752/guvenlikstrtrj.1320084>.
- Rabta Sunna. “Ta’rif ala Eritriya elleti nesihâ el-‘Arab- had İmdâd el-Husiyun.” 8 Eylül 2016, <https://www.rabtasunna.com/1544>.

- El-Kuds el-'Arabi. "Tairât el-Husiyin el-müseyyara, keyfe esseret bi-mesâr es-Sarâğ fi'l-Yemen ve'l-Mındıka?" 7 Ağustos 2024, <https://shorturl.at/9kSSb>.
- El-Masdaru'l-Online. "Takrîr emnî Ameriki hadisun yekşifu tefâsîl tahrîn İran li'l-silâh ile el-mütemerridin fi'l-Yemen ve yeheduru min nuşûb muvacehuhu bi-harriyeten musallahten beyn el-Kuvât, el-İraniye ve Saudiye." 14 Aralık 2009, <https://shorturl.at/SQWm1>.
- Swiss Info. "Takrîr: Hatu bahriyu sırrı abr es-Somal li-tahrîb eslihatu min İran ila el-Husiyin." 6 Kasım 2016, <https://shorturl.at/PDbun>.
- Tambağ, Emirhan ve Belal Mansoor Alı Al-Fakih. "Husiler: Grup Kimliği, Teşkilatları ve Sosyo-Kültürel Tutumları." *İslam Medeniyeti Dergisi* 8, no. 49 (30 Haziran 2022): 39-54. <https://doi.org/10.55918/islammedeniyetidergisi.1069137>.
- Telci, İsmail Numan ve Menderes Kurt. "Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'nin Kızıldeniz Politikası." *Türk Dış Politikası Yılığ* 2020 içinde, editör Burhanettin Duran, Kemal İnat ve Mustafa Caner. SETA, 2021.
- Tinas, Murat. "Yemen İç Savaşı'nda Husiler: Vekâlet İlişkinin Karmaşık Yapısı." *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 21, no. 1 (2020): 117-36. <https://doi.org/10.17494/ogusbd.763491>.
- Abaad Studies& Research Center. "Tenâfısu yuheddidu es-siyasete ve'l-emn ed-düveli.. 'alâkâtu'l-Husiyin ve İran bi'l-karasine el-Afarika." 1 Haziran 2024.
- United Nations Security Council. "Resolution S/2024/731." 11 Ekim 2024, https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n24/259/51/pdf/n2425951.pdf?_gl=1*1pi2h-vo*_ga*MTYwMTA0MTMONS4xNzUwMDk2NDAw*_ga_TK9BQL5X7Z*czE3N-TAwOTY0MDAkzEkZzAkdDE3NTAwOTY0MDAkajYwJGwwJGgw.
- Walsh, Declan ve Christoph Koetti. "How a U.S. Ally Uses Aid as a Cover in War." *The New York Times*, 21 Eylül 2024. <https://www.nytimes.com/2024/09/21/world/africa/uae-sudan-civil-war.html>.
- Yunus, Ahmed. "İran talabet min Eritriya admu'l-duhûl fi harb zıd el-Husiyun." *eş-Şark el-Evsat*, 03 Eylül 2015, <https://shorturl.at/iKFGy>.